

Under förra året hade museet ett upprop för att utöka belysningssamlingen med föremål från 1930-talet fram till i dag. Belysningstemat fortsätter i år, bland annat med en frågelista och en belysningsutställning till hösten.

Vi vill att du med den här frågelistan som stöd beskriver belysningen och belysningskällorna i ditt hem, gärna i relation till hur du uppfattar och tänker kring ljus och mörker. Dina tankar om ljus och mörker kommer dessutom som ett särskilt, avslutande avsnitt i frågelistan. Med belysning avses självfallet inte enbart elektriska ljuskällor utan också andra ljuskällor som levande ljus, fotogen- och oljelampor och öppna spisar.

Du är mycket välkommen att skicka med fotografier, om vi får behålla och eventuellt använda dem. Ange i så fall, om möjligt, fotografens namn, när, ungefär, bilden är tagen och vilka personer som i förekommande fall är med. Vi lånar också gärna bilder för att skanna dem. Kom då ihåg att tala om att du vill ha dem i retur.

Skriv ditt namn och din adress, födelseår och frågelistas nummer och namn överst på första sidan.

Du kan välja att följa frågelistas frågor och disposition eller skriva fritt utifrån de tankar den ger dig.

Belysningen i hemmet – nu och då

Beskriv hur du bor. I lägenhet, villa e.d., antal rum och bostadens och rummens ungefärliga yta, dess ålder etc.

Beskriv belysningen i ditt hem, exempelvis rum för rum, gärna så detaljerat som möjligt. Gör förslagsvis din beskrivning i relation till bostadens utseende (rummens storlek, färgsättning, fönsterstorlek och ljusinsläpp etc.). Redogör bland annat för belysningens utseende och material, placering och när den införskaffades. Vilket slags ljus ger den? Är det svagt eller starkt, varmt eller kallt? Berätta om när och i vilka sammanhang den är tänd. Beskriv också hur belysningen i ett rum eller annat utrymme samverkar, mellan olika rum. Finns det faktorer i bostaden som påverkat, kanske försvårat, belysningens utformning, t.ex. vägguttagens placering och antal, fasta lampkrokar i taket etc?

Hur gör du för att få ett ljus som är praktiskt, stämningsfullt osv?

Vilka erfarenheter har du av utfasningen av de traditionella glödlamporna och av dagens energisnåla lampor? Har de förändrat ljuset i ditt hem, i så fall på vilket sätt? Har det inneburit en förnyelse och/eller att du gjort dig av med lampor? Vad tycker du om de nya lamporna? Berätta!

Påverkas belysningen i ditt hem av miljömässiga och/eller ekonomiska hänsyn, t.ex. att du har släckt i rum där du inte vistas? Berätta!

Om du har sommar-/lantställe. Berätta om belysningen där. Är det skillnad på belysningen där i jämförelse med i hemmet? Hänger det i så fall samman med andra behov, synen på ljus och mörker, när på året det används etc?

Berätta om belysningen i barndomshemmet och i senare skeden och faser i ditt liv, till exempel i ditt första egna boende, vid familjebildning etc. När, och varför, förändrades belysningen? Hängde det samman med nya möbler, ny möblering, andra sätt att använda delar bostaden, estetik? Har du haft olika behov av belysning under olika perioder av ditt liv? Har du som är äldre andra behov än när du var yngre och har du i så fall förändrat din belysning efter de nya behoven? Har du funktionshinder där du använder belysning som ett hjälpmedel? Berätta i så fall på vilket sätt belysning hjälper dig.

Har du erfarenheter av att belysning används på olika sätt i skilda delar av landet, t.ex. i norra respektive södra Sverige?

Upplever du att det finns kulturella skillnader i valet av lampor, var de placeras, hur de används och skillnader i ljusstyrka? Om dina rötter finns utanför Sverige – upplever du att belysningen i Sverige är annorlunda? På vilket sätt?

Har du lampor eller ljusstakar som betyder något särskilt för dig, som är förknippade med speciella minnen eller som är speciella av andra orsaker? Berätta! Har du minnen av särskilda ljuskällor, till exempel barndomens sänglampa? Berätta!

Ljus och mörker

Beskriv hur du tänker kring förhållandet mellan ljus, mörker och skuggor i ditt hem. Vid olika tider på dygnet, vid olika tillfällen, vardag och helg. Berätta hur du gör för att åstadkomma detta. Gör gärna tillbakablickar.

Hur har du upplevt ljus och mörker i hemmet? Var du till exempel mörkrädd i hemmet som barn? Berätta!

Advent med lucia och julen är den tid på året då särskilda ljuskällor gärna kommer fram

och då vi kanske mer än annars förhåller oss till mörker och ljus, både utomhus och inomhus. Berätta om adventsljusstakar, julgrans- och andra ljusslingor, ljusstakar, värmeljus, upplysta prydnadskyrkor osv. Var är de placerade, när är de tända? Försök också att beskriva vilka eventuella känslor och tankar – och minnen – belysningen och ljuset och mörkret under den här tiden på året ger dig.

Berätta också om vid vilka andra tillfällen på året, och i vilka rum, du använder levande ljus, både stearinljus och värmeljus. Berätta också om utomhusbelysning i form av slingor, lampor etc. När och varför används den?

Upplever du att det årstidsbundna ljuset respektive avsaknaden av ljus vid vissa tider på året påverkar hur du mår? Berätta! Använder du inomhusbelysning, t.ex. speciallampor eller mer ljus, som kompensation för uteblivet dagsljus i detta syfte? Har du behov av att stänga ute störande dagsljus eller ljus från utomhusbelysning? Berätta om var i bostaden, när och varför och hur du gör.

Ditt svar kommer att finnas tillgängligt för forskare och andra i Nordiska museets arkiv.

Vid användandet av frågelistsvar, genom citat eller på annat sätt, förbinder sig dessa personer att värna meddelarens och andra berörda personers integritet.

Nordiska museets text- och bildmaterial lagras och tillgängliggörs delvis i digitala arkiv.

Den som lämnar text- och bildmaterial till museet anses medge sådan lagring samt publicering i museets olika distributionskanaler (trycksaker, webbplatsen etc.).

2016 Maria Maxén, Dan Waldetoft